

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא

יציאת השבת:

18:16

ירושלים: 18:15

מז' אדר תשע"ח

הפטרה: וישלח אחאב. אשכ' ויהי ימים רבים.

יציאת השבת ר"ת 18:48

גיליון 471

כניסת השבת:

17:06

ירושלים: 17:02

אִישׁ כֹּפֵר נִפְשׁוֹ

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

השבת נקרא בפרשת השבוע את הציווי לתת מחצית השקל בזמן המפקד של עם ישראל כתרומת הקדש. פרשה זו נקראת גם בסמוך לראש חודש אדר בספר תורה נפרד - כפרשת שקלים. ואולם עצם הקריאה של פרשה זו מעלה את השאלה מדוע צריך לתת מחצית השקל? מדוע לא ניתן שקל שלם כך יהיה קל יותר לספור את הנותנים? יש לומר, שנתנית מחצית השקל מלמדת כי כל יהודי אינו שלם בפני עצמו והוא זקוק להשלמה של יהודי נוסף.

ואולם יש לתמוה, הכיצד מחצית השקל מהווה פדיון לאדם, "איש כופר נפשו"? ואכן חז"ל אומרים לנו שבדבר זה נתקשה משה: "אמר רבי יהודה בר רבי סימון בשם רבי יוחנן: שלשה דברים שמע משה מן הקדוש ברוך הוא - והרתיע לאחוריו: כיון שאמר לו (שמות ל): 'וְנָתַנּוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ', אמר משה: מי יוכל ליתן כופר נפשו?! - 'עוֹר בְּעֵד עוֹר וְכָל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בְּעֵד נַפְשׁוֹ' (איוב ב), ועדיין אינו מגיע, שנאמר (תהלים מט): 'אֶחָד לֹא פָדָה יָפְדָּה אִישׁ, לֹא יִתֵּן לְאַלְמִים כְּפָרוֹ, וְיִקָּר פְּדִיּוֹן נַפְשָׁם'."

ואולם התשובה נמצאת במקום אחר: "אמר רבי מאיר: כמין מטבע של אש הוציא הקדוש ברוך הוא מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו: הֲיִתְּנוּ - כזה יתנו!". לא רק את סכום הנתינה הראה הקב"ה למשה, אלא גם את צורת הנתינה - מטבע של אש, פירוש, נתינה מתוך עשיה רוחנית מכל הלב, שגם הגוף מחובר לה. נתינה כזו הנעשית מתוך תשובה ומתוך רצון לקיים את דברי הבורא בחום ובאהבה הרי היא מכפרת על האדם. גם בימנו צריך האדם לעשות את ציווי הבורא לא כמצוות אנשים מלומדה בקרירות, אלא בשמחה ובחום. ודאי בעשיה כזו יש בכדי לכפר לאדם על חטאיו ולהצילו ממות לחיים - כזה יתנו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו!

שבת היא האות בין עם ישראל לבורא עולם, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת ונפש", וכן זכרון היא לישראל 'כי עבד היית בארץ מצרים'. שמירת השבת היא השלט המכריז על הבית כולו כי כאן מדובר בבית יהודי!

יוסף מוקיר שבת

בעיירה אחת גר יהודי ושמו יוסף שעמל קשה לפרנסתו והיה מכלכל את משפחתו בצמצום רב במשך ימות השבוע, כדי שיוכל לכבד ולענג את השבת במטעמים לרוב ובעיקר במצוות אכילת דג ביום השבת, משום כך כינו אותו הבריות יוסף מוקיר שבת.

בשכנותו גר נכרי אחד שנכסיו מרובים ביותר, אך כגודל הונו כך הייתה גדולה קמצנותו. יום אחד אמרו לנוכרי החוזים במוכבים: כל נכסיך יפלו לידי יוסף שכנגד. נבהל הנוכרי, הלך ומכר את כל נכסיו וקנה בהם יהלום, הכין לעצמו כובע לבד מפואר, שבצו במשבצות של זהב ובתוכם קבע את היהלום היקר. כך היה בטוח שיהא בידו לשמור על רכושו תחת ידו. אך כשעבר בגשר, הפריחה הרוח את הכובע והטילה אותו לים, היישר אל תוך לועו הפעור של דג גדול. התנחם הגוי שלפחות לא יקח היהודי את רכושו והלך לדרכו אבל וחפוי ראש.

אך כעבור ימים אחדים נצוד הדג והביאוהו לשוק ביום שישי אך מפאת השעה המאוחרת לא נמצאו קונים בשוק, התעצבו הדייגים אל לבם, דג יפה זה לא יהא אדם לוקחו? עד שאמרו: לכו והביאוהו אצל יוסף מוקיר שבת, כי רגיל לקנות דג לכבוד שבת ודאי ישמח בדג גדול ויפה.

ואכן הביאו את הדג אל יוסף ששמח על שביכולתו לענג את השבת כראוי וקנה את הדג. והנה חותך יוסף את בשרו ומצא בתוכו יהלום. שמח יוסף ביותר על שכעת יוכל לענג את השבת בכפל כפלים. לאחר השבת מכר יוסף את המרגלית בכסף רב מאוד והפך לעשיר מופלג. פגשו זקן אחד (לפי רבותנו היה זה אליהו הנביא) ואמר לו: מי שלוה בשביל השבת, השבת פורעת לו את כל חובותיו.

הקצב מכבד השבת

אמר רבי חיא: פעם אחת נתארחתי אצל בעל בית בלודקיא והביאו לפניו שלחן אחד של זהב ומשאו ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתונות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים. וכשהן מניחין, אומרים: 'לה' הארץ ומלואה' וגו' (תהלים כד, א). וכשהן מסלקין אותו אומרים: 'השמים שמים לה' וגו' (שם קטו, טז). אמרתי לו: במה זכית לכך? אמר לי קצב הייתי וכל בהמה שהיתה נאה ושמנה מחברתה, אמרתי: זו לשבת. אמרתי לו: ברוך המקום שזיכך לך: (שבת קיט).

מי אמר את הכותרת שלמעלה? האם הרבנות הראשית? או שמא חברי הבד"ץ החרדי?

דוקא בימים שישנו ויכוח על שמירת השבת במרחב הציבורי, כדאי להיזכר במנהיגי העבר, אשר ראו בשמירת המסורת היהודית יסוד בתקומת עם ישראל בארצו, גם אם לא שמרו מצוות בעצמם:

סגולה לנחלה

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים, שנאמר: 'או תתענג על ה' וגו' וכתוב: 'נחלת יעקב אביך' (ישעיה נח, יד) לא כאברהם, דכתיב ביה: 'קום התהלך בארץ' וגו' (בראשית יג, יז); ולא כיצחק, דכתיב ביה: 'כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האלה' (שם כו, ג), אלא כייעקב, דכתיב ביה: 'ופרצת ימיה וקדמה וצפנה ונגבה' (שם כח, יד). רב נחמן בר יצחק אמר: נצול משעבוד מלכיות, כתיב הכא: 'והרכבתיך על במתי ארץ' (ישעיה נח, יד) וכתוב התם: 'ואתה על במוותינו תדרוך' (דברים לג, כט):

שבת קיה, א

עירית תל-אביב

מודעה עירונית מס' 36

נגד חלול שבת בפרהסיא

מעל במוות צבוריות, ובתוכן במוות המועצה העירונית, פנו כמה וכמה לצבור התל-אביבי בבקשה ובדרישה נמצאה להמנע מחלול שבת בפרהסיא. דבר הפוגע ברגשות הצבור החרדי שבעיר וכן בשמחה הטובה של תל-אביב כעיר עברית טהורה.

הענינו תשובה ודברנו רק מעט. אנו עדים לחלול שבת בפרהסיא מזה זמן רב. מזה זמן רב מזהר המוסד ברכי שבת ברחובות העיר באמצעות אנשי וכו' לעצמם גם ליד בתי-הכנסת בשבת והפלה. גם כמה מבתי הקפה שבקרב-ביתר אלה שגיל ששת-הים-אנים שומרים על חוביהם אשר שבת ימים הענייה ונחמיה חרות נמורה במקום ובמקום כמבשר החרדי.

המבשר הזה מביא ועלול באחד לא רק את החרדים כי אם גם את הנוצרים לראות בתל-אביב עיר ואם בישראל וחרתם של מרכזי החירות בטובה אשר נחלקו מתוכן וממסורת יחידות.

עירית תל-אביב פנת, איפוא, ישום הצבור התושבים והתושבים מקרבם בא-שריהם מזה אנים וזיהום אולי את מנהגי העיר הוותיקה-ומבקשת להנציח כבוד שבת ולשמור מילה מחללה גם כלי שומר וענין.

ואלה הם דרישותינו לצבור:

א. האבטומבילים הצבוריים- גם אלה השייכים לממשלת- מחקשים לא לנסוע ברחובות תל-אביב בימי שבת וחגים.

ב. כל החנויות ובתי העסקים צריכים להיות סגורים מערב שבת עד מוצאי-השקדים ובתי הקפה יכולים להיות פתוחים רק בשעות הקבועות ע"י העיריה בהסכם עם הרבנות הראשית- כפי המפורט בחוק הענין על אודות שמירת השבת שתקבל פה אחד ע"י מועצת העיריה.

ג. כל בעלי האבטומבילים הפרטיים ואסנייהנו מחקשים לא לנסוע בעיר בימי שבת וחג.

ד. גם בעלי מנולות ואבטומבילים לאיחודים מחקשים לא לעבור לפני בתי-הכנסת בשבת וביום-טוב.

וזכרו כי השבת היא אות הסולידריות הלאומית הנפלאה ביותר מדור ודור, וכל הפוגע בה - באחדות ישראל הוא פוגע.

אנו מקיים, כי הצבור המבוגר והתרבותי של עירנו יבין וישים לב לבקשתנו זו, ולא יגרם למריבות אחים ומדנים בלתי-פוסקים הנגרמים ע"י חלול השבת בפרהסיא.

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו !

מ. דיזנגוף

"ש"ר ראש המועצה
עירית תל-אביב"

ב"ש מילס אב תרצ"ג
131-1933

מ. דיזנגוף
131-1933

מודעה משנת תרצ"ג 1933 של מאיר דיזנגוף ראש העיר הראשון של תל אביב בקריאה לשמור על השבת במרחב הציבורי!

כללים בהלכות שבת

א. שבתה בשביעי ממלאכה - מצות עשה, שנאמר "וביום השביעי תשבות" (שמות כג, יב; שמות לד, כא). וכל העושה בו מלאכה, ביטל מצות עשה, ועבר על לא תעשה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה" (שמות כט; דברים ה, יג). ומה הוא חייב על עשיית מלאכה-אם עשה ברצונו בזדון, חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה (בימי המקדש), נסקל; ואם עשה בשגגה, חייב קרבן חטאת קבועה.

ב. כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חייב-הרי זה חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה, חייב סקילה; ואם היה שוגג, חייב חטאת. וכל מקום שנאמר שהעושה דבר זה פטור-הרי זה פטור מן הכרת, ומן הסקילה, ומן הקרבן; אבל אסור לעשות אותו דבר בשבת: ואיסורו מדברי סופרים, הרחקה מן המלאכה; והעושה אותו בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכן כל מקום שנאמר אין עושין כך וכך, או אסור לעשות כך וכך בשבת-העושה אותו בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכל מקום שנאמר מותר לעשות כך וכך, הרי זה מותר לכתחילה. וכן כל מקום שנאמר אינו חייב כלום, או פטור מכלום-אין מכין אותו כלל.

ג. דברים המותרים לעשותן בשבת, ובשעת עשייתן אפשר שתיעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תיעשה-אם לא נתכוון לאותה מלאכה, הרי זה מותר. כיצד? גורר אדם מיטה וכיסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת, ובלבד שלא יתכוון לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתן; ולפיכך אם חפרו הקרקע, אינו חושש בכך-לפי שלא נתכוון. וכן מהלך אדם על גבי עשבים בשבת, ובלבד שלא יתכוון לעקור אותן; לפיכך אם נעקרו, אינו חושש. ורוחץ ידיו מעפר הפירות וכיוצא בו, ובלבד שלא יתכוון להשיר השיער; לפיכך אם נשר, אינו חושש. פרצה דחוקה מותר להיכנס לה בשבת, אף על פי שמשייר צרורות. וכן כל דבר שאינו מתכוון כגון זה.

ד. עשה מעשה, ונעשית בגללו מלאכה שוודאי תיעשה בשביל אותו מעשה אף על פי שלא נתכוון לה, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שלא תיעשה אותה מלאכה. כיצד: הרי שצריך לראש עוף לשחוק בו לקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מוגמתו להריגת העוף בלבד, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שייחתך ראש החי אלא והמוות בא בשבילו, וכן כל כיוצא בזה.

ה. כל העושה מלאכה בשבת אף על פי שאינו צריך לגוף המלאכה, חייב עליה. כיצד? הרי שכיבה את הנר מפני שהוא צריך לשמן כדי שלא יאבד, או כדי שלא יישרף חרס של נר חייב: מפני שהכיבוי מלאכה, והרי נתכוון לכבות, ואף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, ולא כיבה אלא מפני השמן או מפני החרס או מפני הפתילה הרי זה חייב. וכן המעביר את הקוץ ארבע אמות ברשות הרבים, או המכבה את הגחלת, כדי שלא יזקוק בהן רבים חייב: אף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, או לגוף ההעברה, אלא להרחיק ההיזק הרי זה חייב, וכן כל כיוצא בזה.

(רמב"ם הלכות שבת).

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לדפואת: אברהם ולאה ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיה. אלגרה בת נאן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחיות נעדרו צה"ל ושביווי ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף צוק"ל. הגר"מ אליהו צוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירה. נדיר נחום. נסים כהן. רובי צעיר. יצחק בן מול מורחז. מרדכי ומשה מורחז. ישראל אברהם נתן. מרדכי צאי. ראובן אלון בן טסיה. יצחק ועמרם אטיאם. ר' חיים אהרונסון. לוי יצחק אבדרי. אורן מועלים. אליהו טויטו. דוד חגי'ג. דוד גרסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן נמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורחז. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאה אסטרון. נדירה שמעון. בעירה לוי. אסתר בת תורא. אסתר חדר. חנה יצחק. דיעה פונדק. אליה בת פריחה. תדעיה ואהרן. אסתר וענבר נחום. מרים ועטו. עזיה ועמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. מנחם בת מאירה. לאהיה מרד. זוהרה בת חנה. עליזה סקן. שרה אליאל. יוסבד וענקין. עישה דקן. בריה סופר. רותי יאסל. סמטלה בת אלנה. אסתר איבני. כמיסה דוד. אלה שחר. רבקה יעשיהו ז"ל. ולע"ה הנספים בשווא ובהם: אלכסנדר שנידור, שושנה רוזה, רפאל פרייז, וציצילה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה